

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Heilig voornemen

“Ik zal in het midden mijns huizes wandelen, in oprechtheid mijns harten”

Psalm 101:2b

't Gaat niet over onze hand of voet, over ons oor of oog of mond. 't Gaat over ons hart, en dat hart deugt niet. David heeft het leren kennen als de bron van wanbedrijven. De Schrift zelf betuigt: “van binnen uit het hart des mensen komen voort kwade gedachten, overspelen, hoererijen, doodslagen, dieverijen, gierigheden, boosheden, bedrog, ontuchtigheid, een boos oog, lastering, hovaardij, onverstand”. Hier zijn de woorden van de Kenner van 's mensenhart, Jezus Christus. De Heilige Geest doet zien de zondedaden, en Hij stoot door Zijn ontdekken de werk door naar het zondaarshart. Dan worden we die we zijn: verdorven, onrein, melaats, geheel en al, door en door. Natuurlijk - we zijn fatsoenlijke, beschaafde mensen, en dat is gelukkig en prijzenswaard. Maar het uiterlijke heft het innerlijke niet op, geeft van binnen geen wezenlijke verandering. Op 't onverwachts kan die vuile bron toch gaan stromen.

Tegenover deze achtergrond komt als vanzelf de vraag: hoe zit dat nu toch met David?

Hij spreekt uit dat hij zal wandelen in oprechtheid van zijn hart. Oprechtheid is rechtschapenheid, eerlijkheid, ongeveinsdheid. Hij zal in zijn huis, dat is in zijn gezin, in zijn paleis, in het land waarover hij koning is, rechtschapen, eerlijk, ongeveinsd wandelen. Wandelen dat heeft betrekking op zijn handel en wandel. Dat uiterlijke dan als vrucht van het innerlijke, van zijn hart. Is hier geen grote zelfoverschatting? Gaat David niet voorbij aan zijn zon-

daarshart? Zou David soms geen Adamskind zijn? Zou hij niet behoren tot het gevallen menselijk geslacht? Vormt hij een uitzondering? O neen - 't is genoegzaam gebleken dat hij is als wij zijn. Heeft hij niet geschreven de psalmen 32 en 51? David een boos, een zondig, een verdorven hart. Maar hoe kan hij dan spreken: ik zal in oprechtheid wandelen? Zou hier sprake zijn van goede voornemens waarmee de weg naar de hel geplaveid is? Wij zijn er zo vaak mee vervuld. Weer gevallen, weer gezondigd, weer een aanklagend geweten. We berispen onszelf. Zo kan het niet langer, zo kan het niet verder. Ik moet breken, ik moet mijn leven radikaal veranderen. Ga ik door, ik zou mijzelf nog ten gronde richten. Ga ik door en de dingen zouden openbaar worden, ik zou geen leven meer hebben. Er moet een eind komen aan mijn oneerlijkheid, mijn geveinsdheid, aan de zondige praktijken. Maar och - als het ochtendgloren er is dan verdwijnen meestal de voornemens weer. Ik ga door, ik vervel weer tot het kwade, en 't wordt veelal nog meer. 't Komt van kwaad tot erger. Evenwel - bij David zijn het niet die voornemens. Zeer beslist niet. Hier is de vrucht van levensvernieuwing, van de wedergeboorte, van de geboorte van boven. Daardoor wordt het hart anders, en dat treedt, dat openbaart zich naar buiten, dat wordt gezien in de handel en de wandel.

Er is geen volmaaktheid. O dat is het begeren van ieder die wedergeboren is. Er zijn de tranen over het nog niet volmaakt zijn. Omdat de Heere het zo waard is Hem helemaal te leven. 't Is minder zonde doen, en groter zondaar worden. Opdat we al meer leren schuilen achter Christus, geworpen worden

op Hem Die gegeven is tot rechtvaardigheid en heiligheid; Hij al meer gestalte verkrijgt, waarlijk wordt de Koning in Zijn schoonheid.

Op grond van het werk van de Heilige Geest in het hart vangt de grote strijd aan, de strijd tegen het overgebleven vlees. “Zijt heilig, want Ik ben heilig”. Door die Geest komen er de voornemens, neen niet goede voornemens, maar heilige voornemens. Het kan niet anders, want die Geest brandt in tegen alle onheiligheid. Ik zou de Geest bedroeven, ja - ik zou de Geest uitblussen als ik niet zou wandelen in oprechtheid van het hart.

Kent u dat heilig voornemen? Neen - 't gaat hier niet om werkheiligheid. Want dit voornemen steunt niet op iets van onszelf. Dit voornemen geschiedt biddend, het verwachtend van de kracht van Gods Geest. Het is onmiskenbaar de openbaring van het nieuwe leven, van de wedergeboren mens. Met alle nadruk moet het vandaag zo gezegd worden, opdat we onszelf niet misleiden en bedriegen voor de eeuwigheid. Wandelen in oprechtheid van het hart. Allereerst in het midden van ons huis. De man tegenover zijn vrouw, en omgekeerd. Een vader en een moeder tegenover de kinderen, en de kinderen tegenover de ouders. Dan ook buitenshuis. Op kerkelijk terrein, op alle terreinen van het leven, op kantoor, in het zakenleven, op school, waar dan ook. Hoe zijn we dan tot zegen. Welke grote en rijke betekenis hebben we dan voor de aarde. Gezegend zulk een gezin, zulk een kerk, zulk een land en volk.

Kent u dat heilig voornemen niet? Nog niet wedergeboren, nog niet uw hart vernieuwd? Buig dan toch uw knieën! Is de Heere niet almachtig en gewillig om ook u dat heilig voornemen te leren? Hier het heilig voornemen. Straks de grootste vanzelfsprekendheid: wandelen in oprechtheid van het hart. Daarboven, in het Vaderhuis.

Ds. v. Z.

Van de administratie

Aan giften ontvingen we deze keer voor ons blad f 42,- en voor de school in Dundas f 250,- van de diakonie van de Chr. Geref. Kerk van Noordeloos, terwijl 5 nieuwe abonnees aan ons bestand konden worden toegevoegd.

Hartelijk dank voor de opgaven van de abonnees en voor de ontvangen giften. Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Tel. 01720=74202. Postbank 704350.

Van de redactie

Toespraken ontmoetingsdag Kampen

In de volgende aflevering van "Bewaar het Pand" zult u D.V. het tweede gedeelte van de toespraak van ds. A. Baars kunnen vinden. In deze aflevering vindt u het tweede gedeelte van de toespraak van ds. J.P. Boiten.

Noordeloos

Van de hand van ds. P. den Butter een korte samenvatting van de bijeenkomst gehouden in de Chr. Geref.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 01806 - 13069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar.

Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Kerk te Noordeloos ter gelegenheid van het 25-jarig ambtsjubileum van ds. B. de Romph. We wensen hem met zijn gezin van harte sterkte en zegen toe en hopen dat hij nog vele jaren zal mogen arbeiden in de kerken en dat die arbeid door de Heere gebruikt zal worden tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Genemuiden

Een verslag van de hand van ds. D. Slagboom van de bevestiging en intrede van cand. Polinder in Genemuiden. We wensen ds. Polinder een goede ingang in de gemeente. Dat hij zich samen met zijn vrouw spoedig thuis zal mogen voelen maar bovenal dat zijn arbeid gezegend zal mogen worden. Van harte al het nodige toegewenst.

De kerkdienst (1)

Een aantal maanden wordt ons volk nu geregeerd door een regering die op een andere manier is samengesteld dan vorige regeringen, nu het CDA op dit moment niet langer geroepen wordt om regeringsverantwoordelijkheid te dragen. Ik zal hier geen lans breken voor het CDA of het beleid van deze partij verdedigen. Ik zou daar ook niet goed kans toe zien. Maar wel mag worden gezegd, dat de aanwezigheid van het CDA in de regering kennelijk toch nog wel enigszins remmend heeft gewerkt, waardoor de christelijke normen en waarden nog niet geheel en al uit onze samenleving waren verdwenen.

Nu we "paars" geregeerd worden is al snel duidelijk geworden, dat de huidige regering de christelijke normen en waarden, die lange tijd onder ons volk werden gerespecteerd, niet langer van toepassing acht. Men heeft zelf kennelijk met die normen afgerekend en nu men het in de regering eens is op deze punten lijkt de gelegenheid gunstig om er ook ons volk mee te laten afrekenen.

Geen normen en waarden

Koplopers hierbij zijn op dit moment de minister van Economische Zaken en de minister van Justitie, beide lid van de beginselloze partij die D66 heet. De eerste loopt op kop vanwege zijn verregaande plannen om de Winkelsluitingswet te veranderen, waardoor er meer ruimte geschapen zal worden voor het openstellen van winkels op de zondagen. De tweede heeft van zich doen spreken door haar uitlatingen, dat de Overheid geen normen

Ambtsdragersvergadering

D.V. zaterdag 26 november a.s. te Dordrecht in "De Krooswijkhof", Singel 184/186. Aanvang 14 uur (tot 17.30 uur). Spreker ds. M. v.d. Sluys van Nieuwpoort. Onderwerp: Oefening in de overlegging van de verborgenheden des geloofs. Voor koffie zal uiteraard gezorgd worden. We vernamen dat er ambtsdragers hopen te komen vanuit het noorden en het midden van het land. Gezien het onderwerp lijkt een sterke aansporing overbodig. Het is nodig en nuttig dat we met elkaar van gedachten wisselen en van elkaar mogen leren om in die weg beter toegerust te worden tot de ambtelijke arbeid waartoe de Heere roept.

AvH

en waarden mag opleggen, omdat er - zo versta ik haar woorden - ten diepste geen normen en waarden zijn, die voor altijd geldigheid hebben.

Het zal duidelijk zijn dat op deze wijze ook de normen, zoals die vastgelegd zijn in Gods Woord en Wet, buiten werking worden gezet. Ons volk wordt daarmee beroofd van de heilzame werking van Gods inzettingen en andere normen en waarden, aan de mens zelf ontleend, worden er voor in de plaats gesteld. Terwijl de geschiedenis toch kan bewijzen dat waar een volk rekening houdt met Gods inzettingen, de Heere daar zegen op geeft.

De huidige ontwikkeling is in feite de logische consequentie van het feit, dat de mens als een autonoom wezen wordt beschouwd. Dat wil zeggen dat de mens zelf uitmaakt wat goed en wat niet goed is. Niemand anders mag hem dat vertellen en voor hem uitmaken. En wat nu op een bepaald moment door de helft plus één in de samenleving als goed wordt aanvaard of als kwaad wordt verworpen, dat moet algemeen gelden. Als de helft plus één geen kwaad meer ziet in euthanasie, dan is euthanasie ook geen kwaad meer. Als de helft plus één een ongehuwd samenwonen als normaal beschouwt, dan moet de rest die samenlevingsvorm ook aanvaarden.

Als onze regering overeenkomstig dit beginsel gaat handelen, dat er namelijk geen vaststaande normen en waarden gelden, dan kunnen we voor de toekomst nog wel heel wat meer verwachten dan alleen een aanpassing van de Winkelsluitingswet. Dan zullen

de arbeidsverhoudingen ongetwijfeld ook gaan veranderen. Dan zal ook het onderwijs moeten rekenen op drastische wijzigingen; en dat niet alleen op het punt van bezuinigingen, maar met name op principiële punten. Op het terrein van de ethiek en de volksgezondheid zal het ook niet ongewijzigd blijven. Er zijn al stemmen opgegaan om het debat over de euthanasie-wetgeving weer te openen. Trouwens, als alles met alles samenhangt dan kan het niet uitblijven, dat er een geheel andere moraal gaat ontstaan, die voortvloeit uit een totaal veranderde mentaliteit.

Wijsheid ontbreekt

Maar dit alles valt niet uit de lucht. De akker was al geploegd. Vorige kabinetten hebben dan weliswaar nog wat remmend gewerkt, maar de deur werd niet dichtgehouden. Misschien dat dit ook niet meer kon - ik zal dat niet beoordelen. Maar zeker is dat de verregaande tolerantie aan de ontwikkelingen geen goed gedaan heeft. Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden, zegt een spreekwoord. Of, om het met woorden uit de Schrift te zeggen: Zij hebben Mij verlaten; wat wijsheid zouden ze hebben?

Eigenlijk is dit huiveringwekkend. Moet u zich eens indenken. Allerlei mensen met een hoog I.Q. zijn als regeringspersonen en volksvertegenwoordigers en ambtenaren dagelijks bezig met allerlei maatregelen. Ingespannen wordt er gedacht en gewerkt. Lange dagen worden soms gemaakt en veel inspanning getroost men zich. Dagen en gedeelten van nachten wordt er overlegd en vergaderd. Maar één ding ontbreekt eraan: de wijsheid.

Dat maakt dan tegelijk al die inspanning nutteloos. Komen er oplossingen? Komen de dingen die vastgelopen zijn, weer vlot? Verbeterd er wat? Een kind kan constateren, dat de dingen hoe langer hoe ingewikkelder worden. Hoe langer hoe onoplosbaarder ook. En de maatschappij wordt harder, meedogenlozer, onmenselijker.

Dat is het gevolg van het loslaten van de waarden van Gods Wet. Dan verdwijnt ook de barmhartigheid en zelfs de menselijkheid uit de samenleving.

Wat staat ons te doen?

Wat zullen we doen? Klagen? Met de vinger wijzen naar de Overheid die ons volk op een heilloze weg voert? Beter is dat we de schuld niet bij een ander zoeken. Het is niet toevallig dat we deze Overheid hebben. We hebben

nu eenmaal in ons land de democratie en daarin hebben we als volk zelf uitgesproken welke regering we willen. Maar geldt dan toch dat er geen macht is dan van God en dat de machten die er zijn van God geordineerd zijn?

Als Paulus in Romeinen 13 deze woorden gebruikt, schrijft hij op dat moment over de Romeinse overheid. En dat was een goddeloze overheid; een overheid die met God en Zijn Wet niet rekende. Maar kennelijk is ook zo'n overheid toch door God gegeven. Nu kan alles wat God geeft ons ten voordeel zijn. Maar het kan ook anders. Hebben we oordelen verdiend dan kan God ons ook dingen geven die ons inderdaad ten oordeel strekken. Daar kan ook een Overheid bij horen. Ook die kan een oordeel voor het volk zijn, zonder dat die Overheid zich dat overigens bewust is. Daar ligt dan achter dat God de mensen kan "overgeven in de begeerlijkheden hunner harten en in een verkeerde zin" (Rom. 1:24,28). God kan ons ook overgeven aan een regering, die ons al verder wegvoert van Gods geboden. Dat is dan al een oordeel!

Wat zullen we dan doen? De hand in eigen boezem steken. Wij hebben God op 't hoogst misdaan! Net als Daniël belijden: Wij hebben gezondigd en goddeloos gehandeld! We hebben geen reden tot zelfverheffing. En wat zullen we nog meer doen? Ook voor deze overheid bidden. Voor al die leidinggevendenden, die grote verantwoordelijkheden dragen en die dat doen willen in eigen kracht en bij eigen licht. Voor die mensen, die een ambt van Godswege hebben en God niet eens kennen of willen kennen.

Wat zullen we dan bidden? De oordelen afbidden? Op welke grond zouden we dat dan kunnen doen? Alleen op grond van Gods barmhartigheden. Maar wat dan nog als God nu weer de oordelen zou afwenden en als we dan als

volk toch weer verder gaan op de ingeslagen weg? Zou het niet beter zijn om te bidden om waarachtige bekering? Bekering van hoog tot laag. Bekering onder Overheid en onderdanen. Bekering tot de echte gehoorzaamheid aan Gods inzettingen.

Wat zullen we nog meer doen? Zolang er nog gelegenheid voor is de Overheid laten horen wat ook in onze dagen nog heilzaam is, namelijk een leven in gehoorzaamheid aan Gods Woord, Wet en Evangelie. De Overheid confronteren met de Hoogste Majesteit en Zijn heilige wil. Ook al hebben de beginselloze democraten al uitgesproken dat zij er geen behoefte aan hebben van tijd tot tijd contact te onderhouden met de kerken.

Overigens hebben ook wij zelf de bekering waar het zojuist over ging, nodig. Ga alle geboden van Gods Wet maar na en u zult moeten toestemmen, dat we ze allemaal overtreden hebben. Neem nu het vierde gebod omtrent de Sabbath: het gebod dat nu door de aangekondigde maatregelen van de minister van Economische Zaken weer een heel stuk actualiteit gekregen heeft. Wat is voor ons de Zondag? Hoe besteden we die dag? Wat betekent de zondagse kerkgang? Wat is voor ons de waarde van de kerkdienst? De morgendienst en ook de tweede dienst in de middag of in de avond. Hoe gaan we daarmee om, als christenheid? Is de stelling te verdedigen: De Minister kan ons volk de zondag afnemen omdat de kerk de zondag al (gedeeltelijk) heeft prijs gegeven? En wat denkt u van de tweede stelling: Onze waardering van de Zondag kan afgemeten worden aan de waarde die we aan de kerkdienst toekennen?

Over een en ander willen wij bij leven en welzijn in de komende weken verder nadenken.

Ds. P. den Butter.

Ds. de Romph 25 jaar V.D.M.

Zaterdag 29 oktober was het 25 jaar geleden, dat Ds. B. de Romph van Noordeloos in het ambt van Verbi Divini Minister bevestigd werd. Dat gebeurde in Naarden. Nadat Ds. de Romph zes jaar in die gemeente gewerkt had vertrok hij naar Vlaardingen. Zeven jaar later volgde Noordeloos, waar hij tot op dit moment mag bezig zijn in de dienst des Heeren.

Ter gelegenheid van dit jubileum was een samenkomst belegd in het kerkgebouw te Noordeloos. Samen met de gemeente waren daar zowel familieleden als vele belangstellenden aanwezig. Belangstellenden uit de gemeenten Naarden en Vlaardingen; uit andere gemeenten binnen de classis Utrecht; uit de kring van collega's, zowel als van de kant van de bond van

Zondagsscholen en van deputaten Buitenlandse Zending; enzovoort. Ook waren er belangstellenden uit anderen kerken, vanwege de interkerkelijke contacten die worden onderhouden. Het gevolg van een en ander was dat het kerkgebouw geheel gevuld was en dat er tijdens de op de samenkomst volgende receptie een grote drukte was, waarbij er waren die een lange tijd hebben moeten wachten voordat zij gelegenheid hadden om de jubilaris en zijn gezin de hand te drukken.

In de samenkomst werd aan de Heere dank gebracht voor de zegeningen, die Hij heeft geschonken. Ds. de Romph mediteerde over een bijbelwoord, dat hem, zoals hij het zelf zei, in het hart lag en waar hij niet van kon loskomen. Het was het woord uit Psalm 62:2 "Immers is mijn ziel stil tot God; van Hem is mijn heil".

De meditatie had een sterk persoonlijke kleur. Ds. de Romph sprak ervan, dat er in zijn ziel verwondering was over het feit, dat de Heere naar hem had willen omzien en dat Hij hem bovendien de genade wilde schenken om Zijn dienstknecht te mogen zijn. Verwondering ook over de trouw des Heeren, die al de jaren doorgeholpen heeft en bekwaamheid heeft geschonken. Verwondering ook vanwege het wonder, dat de Heere hem ondanks zijn tekortkomingen en gebreken in

Zijn dienst gehouden heeft. Deze verwondering over Gods genade maakt hem stil tot God.

Ds. de Romph stond ook stil bij de moeiten en zwaarigheden die hij in de ambtelijke dienst heeft ontmoet, en die hij ongetwijfeld ook in de toekomst nog zal ontmoeten, als God hem wil sparen. Maar zoals het in het verleden steeds weer gebleken is, zo mag hij ook met het oog op de toekomst zeggen: "Van Hem is mijn heil".

Op gevoelvolle wijze richtte de jubilaris zich tenslotte tot de kerkeraad en gemeente van Noordeloos, tot zijn familie, ouders, kinderen en vrouw.

Namens de kerkeraad en de gemeente sprak ouderling P. van der Ham Dominee en mevr. De Romph toe. De gemeente is met haar predikant dankbaar voor de door de Heere geschonken zegeningen. De voorzitter van de jeugdvereniging bood namens de gemeente aan de predikant en zijn vrouw een reis naar Schotland aan. Dat voor dit geschenk was gekozen hangt samen met het feit, dat het in de gemeente bekend is, dat Ds. de Romph een grote voorliefde heeft voor de Schotse theologen uit het verleden.

In een dankwoord sprak Ds. de Romph nogmaals over zijn verbondenheid met zijn gemeente. Zijn hartelijke wens is dat de Heere zijn arbeid wil gebruiken tot heil van zondaren.

Ds. den Butter.

Ds. Slagboom schrijft dan het volgende: "We kunnen denken aan hen die ergens anders werken en verplicht kunnen worden om dat op Zondag te doen. Het zou verlies van hun baan betekenen. Daarbij ga ik er van uit, dat niet-noodzakelijke arbeid op Zondag door ons niet aanvaard kan worden. Bovendien, ook al hebben wij er in die zin niets mee te maken: het moet ons allen ter harte gaan dat op deze wijze de Dag des Heeren steeds meer afgeschreven wordt in ons volksleven. Het moet ook in een ander opzicht tot ons spreken. Het is erg dat er in de weg van ons volksleven uitkomt: steeds verder van God en Zijn geboden af. De vraag komt echter in deze ontwikkeling tot ons: Hoe beleven wij de Zondag? We kunnen bezwaard zijn over de afval in ons vaderland, die niet het minst in de ontheiliging van Gods Dag uitkomt. We worden ook geroepen er tegen in te gaan en waar er mogelijkheden zijn, ons protest daartegen te laten horen. We moeten het echter zeggen, dat daar geen kracht van uitgaat als onder ons de rechte beleving van de Zondag ontbreekt. Wat betekent voor ons persoonlijk en in onze gezinnen de Dag des Heeren? Staat daar het opgaan naar Gods Huis en de prediking van Gods Woord in het middelpunt? Laten we dat allen eens onderzoeken! Zijn we getrouw in de kerkgang? Is er voorbereiding voor onszelf en onze kinderen voor de bediening van de boodschap van zonde en genade? Als die zaken in ernst betracht worden voor het aangezicht des Heeren dan zullen we geen lust hebben in allerlei onnodige dingen op Zondag. Dan worden de gesprekken niet beheerst door de zaken van beneden, maar wordt er gesproken over Gods Woord en wat de Heere wil schenken aan ieder, die Hem in waarheid zoekt. Dan komt er ook iets openbaar van het ware geluk, dat er is voor hen die God vrezen. Hoe goed is het voor hen, dat de Heere die dag geschonken heeft. Opdat zij zich in God zouden verblijden. Daar gaat alleen kracht van uit naar buiten!"

Ook willen wij doorgeven wat Ds. M.C. Tanis schrijft over de bedreiging van de zondag en de rijke betekenis van de zondag:

"De zondag is weer in de discussie betrokken en dat in verband met het vrij openstellen van winkels op die dag. Het voor en tegen wordt gehoord. De minister echter houdt tot nu toe zijn standpunt vast: in onze hedendaagse samenleving moet er ruimte zijn voor de nog onvervulde wens nl. te kunnen

Verontrustende ontwikkelingen (25)

De zondag in het geding

Met het aantreden van het zogenaamde paarse kabinet lijkt het er niet beter op te worden in ons vaderland. Met "niet beter" bedoelen we dat alles wat nog christelijk is of aan het christendom doet denken al meer dreigt te gaan verdwijnen. Tegen dat verdwijnen van christelijke zaken uit het volksleven werpt de regering geen dam op, maar zij werkt er actief aan mee dat dit werkelijkheid wordt. Datgene wat diverse ministers uitspreken en neerschrijven is duidelijk. We willen in de rubriek "verontrustende ontwikkelingen" aandacht besteden aan de zondag die al meer in het geding gaat komen. Het kabinet wil komen tot verruiming van de openingstijden voor de winkels op de Dag des Heeren.

Ds. D. Slagboom wijst in zijn Kerkblad op deze verontrustende ontwikkeling op de volgende wijze:

"Steeds meer blijkt het in ons volksle-

ven, hoe de Zondag in het geding komt. Ieder heeft het kunnen lezen dat er een voorstel te verwachten is van het nieuwe kabinet tot verruiming van de openingstijden op Zondag voor de winkels. De ene minister denkt er nog wel wat anders over dan de andere, zodat het nu nog niet gezegd kan worden hoe het definitieve voorstel zal zijn. Het doet niets af van de tendens in de richting van een mogelijkheid, dat de winkels meer nog dan nu hun deuren 's Zondags open kunnen doen." Vervolgens wijst Ds. Slagboom erop dat we wellicht in een plaats of in een omgeving wonen waar de winkeliers er geen enkele behoefte aan hebben hun winkel op de Zondag te openen. We kunnen dan niet stellen dat we er niets mee te maken hebben of er niets mee te maken zullen krijgen. Want al gaat er geen enkele winkel open in de plaats waar wij wonen, het kan ons toch aangaan.

winkelen op zondag. Nu is het gelukkig dat van humanistische zijde ook stemmen opgaan die, zij het niet uit bijbelse overwegingen, pleiten voor handhaving van de zondag als rustdag. Daar de christelijke normen en waarden vanuit en naar de Schrift almeer onder vuur gaan liggen is het noodzakelijk waar dan ook op te komen voor het eigen karakter van de zondag. We moeten de gevolgen niet onderschatten als we de gemeenschappelijke rustdag kwijtraken. Iemand schreef 50 jaar geleden: "Een land zonder zondag moet op den duur worden een land zonder gemeente, zonder het Woord en de sacramenten, zonder de Naam van God en zonder christelijke barmhartigheid." Deze opmerking is niet overtrokken maar waar, vandaar dat wij niet mogen kwijtraken de waarde, de zegen van de zondag. Wij dienen er ons steeds op te bezinnen wat de zin van het sabbathsgebed is en wat het betekent dat de zondag de dag is van de opgestane Heere. Het is Zijn werkdag bij uitnemendheid. In het Nieuwe Testament lezen we het en de kerkgeschiedenis bevestigt het. Laten we spreken met de jongeren over Gods rijke gave, de zin en het doel daarvan. Laat het als voorbeeldfunctie bij ons gezien worden in het opgaan in alle getrouwheid in verbondenheid en leven bij de psalmen die ons spreken van Gods Huis en tempelzangen. Het spoor getrokken in het verleden worde doorgetrokken, gedreven door de liefde van de Heere, zoals dat ook blijkt in de liederen Hammaäloth. Ik denk aan de psalmen 121, 122, 123 en 134. Dan blijft Woordvrucht niet uit. Hoe hoorde ik dat nog recentelijk. Een zuster van de gemeente, die nu overleden is, vroeg een paar weken geleden aan een verpleegbroeder in de nacht: "Ga jij naar de kerk?" Het antwoord was: "neen"! Niet? De zegen van de kerkgang werd doorgegeven. De broeder luisterde met aandacht en ging bewogen heen. Kijk daar hebt u het. Dat geeft de Heere: De zegen uit Sion onder de Woordbediening. Echter dit wordt verkregen biddend, soms zeer worstelend voor het Aangezicht van de Heere."

Geve de Heere dat de zondag nog mag blijven onder ons en dat ook in dit opzicht ons volksleven niet nog verder van Gods Wet gaat afwijken. Hij geve bovenal Zijn zegen op de verkondiging van het Woord tot eer van Zijn Naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Ds. A. van Heteren.

Het geklank van de Sjofar (2)

Voor het gebruik van de sjofar heeft de HEERE verschillende voorschriften gegeven. Vooral op de Grote Verzoendag moest dit geklank er zijn. Op de tiende dag van de zevende maand Tisjri werd de Grote Verzoendag gehouden. Dan werden er vele brandoffers en zondoffers gebracht. Het was een volkomen sabbat; niemand mocht enig werk doen. Zij moesten hun zielen verootmoedigen. Er was een heilige samenkomst en het volk vastte. Door de hogepriester vond bloedbesprenging plaats. Op het verzoendeksel van de ark in het heilige der heiligen moest hij het bloed met zijn vinger sprengen. Op het hoofd van een andere, levende bok legde de hogepriester zijn handen en hij beled al de ongerechtigheden der kinderen Israëls. Daarna werd die bok de woestijn ingezonden. Op die dag moest de sjofar worden geblazen. Om het geklank van de verzoening te doen horen. Er is bedekking van de overtredingen der wet door het zoenbloed!

Hierin ligt een grote troost voor het volk dat het geklank verstaat. Zo ver het west' verwijderd is van het oosten heeft God van ons de schuld en zonden weggedaan. In het volmaakte offer van de plaatsbekledende Borg zijn de ceremoniën van de Grote Verzoendag vervuld. De dag van Christus' zoendood is de grote Betaaldag van Zijn kerk. Dat Evangelie van de verzoening door voldoening mag worden uitgebazuind. Zijn dat bemoedigende klanken? Voor een ziel in de nood van schuldverslagenheid een welkom geluid! Zo gaat uw hart misschien open als u van dat volbrachte werk van die Borg mag horen. Maar hoe krijgt u er deel aan? De weg daartoe vinden we in één van de voorschriften voor Grote Verzoendag: "Gij zult uw zielen verootmoedigen."

Als de Joden in de synagoge Jom Kippoer (Grote Verzoendag) vieren, wordt in de schuldbelijdenis een heel zondenregister gelezen. Van a tot z is men schuldig. Daarbij slaan ze zich op de linkerkant van hun borst. Ze belijden: "Wij hebben goddeloos gedaan - Gij zijt getrouw en rechtvaardig." Zo buigt dat volk met schuldbelijdenis en gebed om vergiffenis. Over dát volk in berouw en boete wordt dan aan het eind van de dienst de sjofar geblazen - de langgerekte toon van de rams-hoorn! Die sjofar verkondigt: Izak

hoeft niet te sterven! God heeft Zichzelf een offer voorzien. Abraham kon het ram dat in de struiken vastzat ten offer nemen. Het spreekt van de genade van de plaatsvervanging. Zo wordt voor het volk dat zich in ootmoed schuldig kent de verzoening door voldoening uitgeroepen; buiten onszelf, in het offer van Christus. In Zijn grote barmhartigheid zorgt de HEERE Zelf voor de verzoening. Hoe zalig is het volk dat deze klank verstaat. Dan mag het geloof zich verlaten op Hem. Op dit fundament gebracht, richt het geloofsvertrouwen zich steeds meer op het volbrachte werk van de Zaligmaker.

Als dat geklank in het hart wordt verstaan, gaat het beslag leggen op heel het leven. Christus is niet alleen gegeven tot rechtvaardiging, maar ook tot heiliging. Vanuit het wonder van de geschonken Borggerechtigheid van Christus, begeert men ook voor Hem te leven. De levensvraag wordt: "HEERE, wat wilt gij dat ik doen zal?"

Door het geloof in Christus verkrijgt men krachten om goede werken te doen uit dankbaarheid. Zo is het geklank van de sjofar een herinnering aan de wetgeving op de Sinaï. Als de HEERE Zich daar openbaart, zijn er op die berg donderen en bliksemen en het geluid van een zeer sterke sjofar (Ex. 19:16). Opmerkelijk: dat geluid kwam niet uit het volk, maar bij God vandaan. Het was onderdeel van Zijn openbaring. Mede door dat sterke geluid van de bazuin, verschrikte het volk. Even daarvoor had het volk betuigd: "Al wat de HEERE gesproken heeft, zullen wij doen!" Nu zij het eigendom des HEEREN waren geworden, beloofden ze als een koninklijke priesterdom, de HEERE te gehoorzamen.

Wie het geklank kent weet iets van de schrik des HEEREN, en wordt bewogen tot een levend geloof, waarvan de goede werken het sieraad zijn. Onderkennen wij in de klank van de sjofar, de vraag die op ons afkomt: wat is ons leven in het licht van Gods heilige wet? Hoe staat het met de nieuwe gehoorzaamheid? De openbaring op de Sinaï doet ons immers weten: God is een verterend vuur! Zonder heiligmaking zal niemand God zien. De klank van de sjofar eert de heerlijkheid en heiligheid van God. Zo klonken ook de woorden van de profeten als

stoten op een ramshoorn. Het was tot waarschuwing, om de goddeloze van zijn weg af te manen. In onze wereld die in het boze ligt, zijn veel geluiden en stemmen te horen die de klank van de sjofar overstemmen. Op de house-party's laat men zich met klanken uit de hel vervullen. Zulk geklank eindigt in geklaag. De sjofar geeft een alarm-sigitaal: bekeert u, want waarom zoudt gij sterven? De HEERE heeft lust in de bekering en het leven van de goddeloze!

En als de bazuin een onzeker geluid geeft? Als in de verkondiging van Gods Woord niet de zuivere tonen van de ramshoorn worden gehoord? Dan krijgen de hoorders van die ontrouwe wachters niet de juiste kennis van wet en evangelie, zonde en genade. Dan kan het volk verloren gaan. Als de sjofar niet helder klinkt, wie zal zich dan bereiden tot de goede strijd des geloofs? God zendt Zijn knechten om het geklank te doen horen: de veroordelende klanken der wet, en de vertroostende klanken van het Evangelie. Ook werd bij feestelijke gelegenheden op de sjofar geblazen. Het is een vreugdegeschal, om op te wekken tot de lofprijzing van de Naam des HEEREN. Psalmzingt Hem met bazuinge-klank! Met vreugde wordt dat beantwoord: zij zullen in Uw Naam zich al den dag verblijden. In het laatste bijbelboek wijzen de bazuinen op Gods gerichten in bijzondere wereldgebeurtenissen. Door de oordelen heen wordt het heil der gelovigen voltooid. Want de sjofar doet ook dienst om de dag des HEERE aan te kondigen. Dat zal een dag van benauwdheid en duister-

nis zijn - een dag der bazuin en des geklanks, aldus Zefanja. Op de dag van de grote afrekening zal noch zilver noch goud ons kunnen redden van de verbolgenheid des HEEREN. Alleen de geloofskennis van het geklank - dat volk zal welgelukzalig zijn.

Zoals bij de wetgeving op Sinaï het sterke geluid van de bazuin klonk, zo zal ook de openbaring van Jezus Christus als wereldrechter met bazuinge-klank vergezeld gaan. Zij die het geklank niet kennen en naar de sjofar niet hoorden, zullen met de vloek der wet worden getroffen. De Heere Zelf zal met de bazuin Gods nederdalen van de hemel. Die toekomst des Heeren zal zich zo luid en doordringend aankondigen dat de doden in de graven de stem van de Zoon des mensen zullen horen, en zij zullen opstaan, hetzij tot de opstanding des levens, hetzij tot de opstanding der vermoedenis. Ook dán is Gods volk welgelukzalig. Want de bazuin zal slaan, en de doden die in de Heere ontslapen zijn, zullen onverderfelijk worden opgewekt en alzo zullen zij altijd bij de Heere wezen. Dan zal het trompetgeschal zich paren aan de blijde jubel der verlostten, en de hemel der heerlijkheid zal vol zijn met blijde klanken van de gezaligden.

Eens..., als de laatste bazuin zal slaan; zal dat een onbekend geluid voor ons zijn? Of herkent u dan het geklank van de sjofar en wordt het vervuld: "Hoe zalig het volk dat naar Uw klanken hoort, want op het geklank, steken zij het hoofd omhoog en zullen de eerkroon dragen."

Ds. J.P. Boiten.

Reformatie en verootmoediging

"...het geschiedde nu, als de koning de woorden der Wet hoorde, dat hij zijn klederen scheurde...."

2 Kronieken 34:19

Wij mochten in de afgelopen maand op de 31e oktober weer gedenken, dat de Kerk tot reformatie gebracht werd. Daarbij gaat het niet om het werk van een mens, al is Luther gebruikt als een middel in Gods hand.

Het gaat om het werk des Heeren. Het heeft Hem behaagd om het licht der genade door Zijn Woord en Geest in het hart van Luther te laten opgaan. De Heere Zelf heeft ook Zijn Woord de plaats gegeven, die het toekomt en de belijdenis van het uit-genade-alléén

zalig worden doen klinken in het midden van Zijn Kerk.

Een bijzondere tijd werd toen geschonken. Temidden van vervolging en druk kwam er weer een volk openbaar, dat die belijdenis beleefde.

Is het niet nodig, daaraan herinnerd te worden? Om de weldaden Gods niet te vergeten. Echter dáárom niet alleen. 't Kan zijn, dat we roemen in dat werk des Heeren en vergeten een blik naar binnen te slaan.

Dit laatste geldt voor het erf van de Kerk in het algemeen en voor ons allen in het bijzonder. Wordt er juist niet in onze dagen de belijdenis en beleving van de vrije genade Gods op het hoogst bedreigd? Zeer bedenkelijk

zijn de klanken die thans gehoord worden. Steeds meer gaat men toenadering tot Rome zoeken. Water wordt er in de wijn gedaan en de zaken, waarom het ging in de Reformatie, worden steeds meer uitgehold.

We kunnen nog wel dichterbij blijven. Ook onder hen, die in 't geheel geen samenwerking met Rome zoeken, is het vaak maar droevig gesteld. Bij het uitwendig belijden van de reformatische waarheden is er zoveel doodsheid en dorheid. De beleving voor eigen hart en de doorwerking in eigen leven wordt gemist en het ontbreken daarvan òf ontkend òf heel gemakkelijk goedgepraat.

De herinnering aan de Hervorming roept tot wederkeer tot de Heere langs de weg van de ware verootmoediging.

In de geschiedenis van 2 Kronieken 34 vinden we de wederkeer tot de Heere zo tekenend beschreven. Jong is koning Josia tot de regering gekomen. Ook reeds jong is de Heere in hem het werk Zijner genade begonnen. Van hem staat in dit hoofdstuk geschreven, dat hij op 16-jarige leeftijd de God van zijn vader David begon te zoeken. Wat een wonder! Zijn vader was de goddeloze koning Amon. Het hofleven was vol verleiding. Daarbij was het in Juda treurig gesteld met het godsdienstige leven. God zorgt er echter voor, dat Zijn Naam niet geheel en al onteerd wordt en Hij bearbeidt het hart van Josia om Hem te zoeken.

Maar dan blijft dat zoeken niet verborgen in het midden van zijn volk. 't Komt openbaar daarin, dat hij de hoogten en de bossen en de afgodsbeelden uit Juda en Jeruzalem wegdoet. Hij ijvert voor de eer van 's Heeren Naam en dat uit de wortel van de vreze des Heeren in het binnenste van zijn hart. Ook zoekt hij het zo zwaar geschonden Huis des Heeren te verbeteren. Gelden tot verbetering worden verzameld en in het Huis des Heeren gebracht. En dan gebeurt er iets, dat diepe indruk op koning Josia maakt. Terwijl men in het Huis des Heeren bezig is, vindt de priester Hilkia het Wetboek des Heeren. We hebben hier te denken aan de Wetten des Heeren, Die op Mozes' bevel aan de zijde van de ark des Verbonds gelegd moesten worden. Het verval was zo groot, dat dit Wetboek des Heeren uit het oog geraakt was. Maar de Heere zorgt hier in Zijn Voorzienigheid, dat Zijn Woord weer tevoorschijn komt. Altijd waakt Hij over Zijn Goddelijk Getuigenis en hier laat Hij de stem van Zijn Woord klin-

ken tot de koning van Juda. Tot hem komen nu Gods bevelen. Hij hoort het, dat God recht heeft op het volk en dat de Heere vervloekt, wie niet naar Hem luistert. Ja, dat Woord wordt het middel om Josia tot verootmoediging te brengen. Josia was al een godvruchtig man, maar toch zoekt hij het nog veel in de breedte. Nog te weinig in de diepte.

Geestelijk moest hij nog verdiept worden om des te meer instrument te zijn tot hervorming van zijn volk. En ziet, we lezen het hier, dat hij bij het horen van de woorden der Wet zijn klederen scheurt.

Eénmaal is het woord des Heeren in de tijd van de Hervorming weer uit het stof tevoorschijn gekomen. 't Behoort altijd tot één van de grootste voorrechten, dat we daardoor de boodschap van zegen en vloek telkens mogen horen. 't Luistert daarom zo nauw, hoe die boodschap gebracht wordt.

Maar nu komt tot ons de vraag: heeft dat beluisteren al vrucht in uw persoonlijk leven gedragen? De ware reformatie begint vanbinnen in het hart. Dan ga ik het verstaan, dat die eisen der Wet mij gelden. Dan worden al mijn deugden als een wegwerpelijck kleed voor de Heere en ga ik voor de Heilige God mijn zonde bewenen.

Koning Josia scheurt zijn klederen. En dat niet, omdat hij bij de buitenkant blijft staan. 't Komt voort uit zijn hart, dat waarachtig onder de Heere verootmoedigd is. Gods Woord vermeldt dit met nadruk. Immers, wij lezen dat later de Profetes Hulda in de naam des Heeren een boodschap aan Josia laat overbrengen waarin zij ervan spreekt, dat zijn hart week geworden is.

Duidelijk blijkt het, dat God van boven in het hart van de koning op een bijzondere wijze gewerkt heeft. Zijn hart is week geworden! Een "week" hart is hier niet de aanduiding van een bang en kleinmoedig hart, dat bijv. vreest voor de vijanden. Neen, een "week" hart staat hier tegenover een "hard" hart.

Van nature dragen we een verhard hart om, dat de roepstemmen Gods niet gevoelt en onbewogen blijft onder de lankmoedigheid des Heeren en ook rustig voorbijgaat aan al de oordelen, die Hij aanzegt. Maar Gods Geest maakt dat hart week. Dan gaat het acht nemen op wat de Heere zegt en wordt door schuldbesef getroffen en verslagen. Dat hart gevoelt het, dat God recht is om met Zijn oordelen door te gaan. Dáárom scheurt Josia zijn klederen als teken van rouw over wat naar

recht voor hem te wachten staat. En in droefheid mag hij naar de Heere uitgaan om Hem te vragen om ontferming.

Kent gij dat? Zo'n verslagen hart, dat naar Hem wordt uitgedreven? We kunnen er een prachtige beschouwing op na houden en heel wat weten van de waarheden, die de Heere weer deed lichten door de Hervorming en tòch....dit missen.

Persoonlijk nooit de Heere in Zijn Woord ontmoet en nooit met een verslagen hart onder Hem terecht gekomen. Bedenkt het dan wel, dat alles eenmaal wegvallt wat van uzelf is.

Ook zult ge op genade niet kunnen bouwen zonder de nood van uw hart geleerd te hebben. De Heere laat Zijn Woord nog tot u uitgaan en nodigend staat Hij nog voor u. Zijn genade is zó groot, dat de grootste der zondaren nog zalig kan worden. Hij rechtvaardigt goddelozen om niet! Moet u het zeggen: "dat hart van mij is zó hard, dat het nooit veranderen zal".

Inderdaad, maar nu is de Heere zó, groot in macht en ontferming, dat Hij het heden nog bij u doen kan. Vraag Hem dan ernstig en volhardend om een week hart, totdat ge schuldverslagen de grootheid Zijner genade begeren moogt.

Wat zou het er anders uitzien op het erf van Gods Kerk, als er meer de rechte verootmoediging gevonden werd. We kunnen het nog zo best uithouden bij allerlei praten over het verval enz. en met een onbewogen hart de toestand van Sion bespreken. Wie een bidvertrek kent, zal het daar tenslotte niet bij uit kunnen houden. Met schaamte zal hij met een verslagen hart voor de Heere neervallen en de zonden van Sion bewenen. Dan staat hij er zelf niet buiten: wij hebben gezondigd.

Dan is er uitkomst voor de kerk. Josia krijgt op zijn vernedering een bemoeidigende boodschap voor zichzelf. Zijn ogen zullen het oordeel niet zien, dat over zijn volk zal komen. Die God leeft nog in 1994. Alle ontrouw en afmakingen hebben de trouw des Heeren nog niet tenietgedaan. Hij zal Zijn werk voleinden. Op de lage plaats der verootmoediging mogen smeelingen aan de troon van Gods genade dat ervaren voor zichzelf. Ook voor de Kerk. Hij zal haar op het fundament van vrije genade bewaren.

"Want God zal aan Zijn Sion hulp bewijzen."

En Juda's steen herbouwen uit het stof".

Ds. D. Slagboom.

Genemuiden, bevestiging en intrede candidaat Polinder

Donderdag 27 oktober j.l. was een herfstachtige dag met veel regen. Het verhinderde niet, dat het voor de Chr. Ger. Kerk van Genemuiden een dag van blijdschap was. De gemeente mocht immers in kandidaat H. Polinder opnieuw een eigen dienaar des Woords ontvangen. Het is zowel 's middags bij de bevestiging als 's avonds bij de intrede benadrukt, dat dit een bijzondere zegen is.

Deze gemeente heeft een aparte geschiedenis. In feite was er in de vorige eeuw al een Chr. Ger. Kerk in Genemuiden. Het is sprekend, dat er in één van de toespraken na de intrede-preek aan herinnerd werd. Gememoreerd werd de komst van een kandidaat in de Afgescheiden Gemeente. In 1835 was deze al geïnstitueerd onder leiding van Ds. Hendrik de Cock. We voelen nog de haat en minachting van de liberale heren in die tijd als er in een officieel rapport gezegd wordt dat er in Genemuiden 36 afgescheidenen waren "uit de min aanzienlijken en onkundigste stand". Deze kleine groep bracht samen met de nog kleinere gemeente van het naburige Mastenbroek in 1836 een beroep uit op kandidaat A.C. van Raalte, die zo deze gemeente korte tijd als predikant heeft mogen dienen.

Eerst in oktober 1981 is er in onze eeuw weer sprake van een Chr. Ger. Kerk in Genemuiden. Dan wordt er een gemeente opgenomen in ons kerkverband, die zich in datzelfde jaar met haar predikant Ds. W. van Benthem heeft afgescheiden van de Gereformeerde Kerk ter plaatse. In de dertien jaar, die inmiddels voorbij zijn gegaan, groeide de gemeente van 99 zielen naar zo'n 170. En nu, een jaar na de emeritering van Ds. van Benthem, verkreeg deze gemeente op het eerste beroep weer een eigen herder en leraar.

Bevestiging

Bevestiging en intrede vonden plaats in twee afzonderlijke diensten. Deze werden allebei gehouden in het "Hervormd Centrum". Het eigen kerkgebouw, dat er trouwens niet ver vandaan is in dezelfde straat, zou te klein geweest zijn om de eigen gemeente met de genodigden en verdere belangstellenden een plaats te geven. Voor

beide diensten was veel belangstelling, zodat het gebouw nagenoeg geheel gevuld was, 's avonds mogelijk nog iets meer dan 's middags.

Ds. J. Westerink van Bunschoten leidde de bevestigingsdienst. Als oud-predikant van de gemeente te Nunspeet, waar broeder Polinder van jongs af aan een plaats gehad heeft, was hij verbonden aan diens familie en aan hemzelf. De tekst voor de prediking was Efeze 3:8 "Mij, de allermiste van al de heiligen, is deze genade gegeven, om onder de heidenen door het Evangelie te verkondigen de onnaspeurlijke rijkdom van Christus". Passend bij het gebeuren van deze middag was niet alleen het betreffende Schriftgedeelte, maar ook de belijdenis van de gave van Christus tot een Borg en de prediking daarvan: Dordtse Leerregels II, 1, 2 en 5.

In de prediking werd gesproken over het voorrecht dat een dienaar des Woords verbonden wordt aan de gemeente. Waarom gaat het dan? Wiens dienaar is hij, die bevestigd wordt Zijn dienst is samen te vatten in één Naam: de Naam van Christus. Hij heeft de gave tot die dienst gegeven. Hij is de inhoud ervan. Hij werkt de zegen.

Het thema van de preek was: Genade is het geheim van de dienaar van het Evangelie. De verdeling:

- 1) Gegeven genade
- 2) Doorleefde genade
- 3) Verkondigde genade.

Paulus verheft de genade Gods in zijn roeping tot dienaar van het Evangelie. Hij was het niet. Hij heeft het niet aan zichzelf te danken, aan zijn waardigheid. Hij is het geworden door de genade, die hem gegeven is. Dat geldt niet alleen Paulus, maar toch allen die tot de dienst der prediking in de kerk geroepen worden. Het blijft ook voor hen: gegeven genade.

Het is tevens voor Paulus: doorleefde genade. Het spreekt er maar niet zomaar van. Hij bekent "de minste van al de heiligen" te zijn. Sommigen gebruiken die uitdrukking in een geveinsde vroomheid, terwijl ze van zichzelf menen de grootste van allen te zijn. Paulus heeft dit persoonlijk geleerd door het werk Gods in zijn hart en leven.

Paulus verkondigt de onnaspeurlijke rijkdom van Christus. Onmetelijk, ondoorgrondelijk zijn schatten, die in Christus geopenbaard zijn. Eén dienaar des Woords vindt er altijd weer opnieuw stof in voor de prediking. Nooit kan hij er genoeg van zeggen.

Hoe arm blijft een prediker, hoe lang of hij ook al preekt, zichzelf gevoelen tegenover die onnaspeurlijke rijkdom van Christus. 't Blijft altijd te weinig wat men daarvan zegt. Niettemin schenkt de Heilige Geest in de weg van het onderzoek van Gods Woord en het gebed, dat die rijkdom geopend wordt in de bediening van het Woord en het luisteren naar dat Woord. Hier ligt voor de dienaar de opdracht en voor de gemeente de roeping om te luisteren. Groot is de zegen, die de Heere door Zijn genade en Geest schenkt op de verkondiging. Zo werden na de preek gezongen Psalm 31:15 en 17: "Hoe groot is 't goed, dat Gij zult geven.." En "Geloofd zij God, Die Zijn genade aan mij heeft groot gemaakt.."

Voor broeder Polinder was toen - na het formulier - het ogenblik daar, dat hij door het ja-woord als dienaar des Woords aan de kerk verbonden werd. Daarna volgde de handoplegging met de geopende Bijbel boven zijn hoofd. Meerdere predikanten namen eraan deel. We zongen hem toe Psalm 119: "Doe bij Uw knecht weldadigheid, o Heer'.."

Ds. Westerink sprak hem toe vanuit de persoonlijke betrekking. Hij herinnerde aan de vreze des Heeren in het voorgeslacht en de wondere leiding des Heeren in eigen leven. Zo wenste hij hem en de gemeente van Genemuiden Gods zegen toe.

Intrede

De eerste preek als predikant! Het blijft onvergetelijk. Wie daar zelf eenmaal toe geroepen werd, weet ervan.

Ds. Polinder had die avond als tekst: Handelingen 26:18 "Om hun ogen te openen en hen te bekeren van de duisternis tot het licht en van de macht des satans tot God; opdat zij vergeving der zonden ontvangen, en een erfdeel onder de geheiligden door het geloof in Mij".

Tevoren hadden we weer geluisterd behalve naar de Schriftlezing naar de belijdenis. Ditmaal ook sprekend: de roeping, door het Evangelie, de schuld van het ongeloof en de genade Gods in het luisteren ernaar: Dordtse Leerregels III/IV 8-10.

Het thema van de preek was: Jezus' opdracht aan Paulus als dienaar van het Evangelie. Verdeling:

- 1) Inhoud
- 2) Doel.

Paulus staat voor Agrippa. Deze is thuis in Gods Woord, in de Joodse godsdienst. Paulus krijgt gelegenheid

om te spreken, zichzelf te verantwoorden over de zaken, waarin hij door de Joden is aangeklaagd. Hij kan geen beter antwoord geven dan door te vertellen, waartoe hij van Christus' wege geroepen is. Hij brengt daarin de boodschap van Christus. Die Christus had hij ontmoet op de reis naar Damascus. Macht had hij ontvangen om de christenen te vervolgen. Maar door de almacht van de hemelse Koning Zelf wordt hij ter aarde neergeworpen. Hij wordt bekeerd en geroepen, gesteld tot een dienaar en getuige. Hij krijgt een andere volmacht, die zijn leven door Gods genade gaat beheersen.

De opdracht komt tot hem om door middel van zijn arbeid te dienen tot opening van de ogen van blinde heidenen, tot hun bekering. Zelf kan hij dat niet doen. Het is niet anders dan Gods eigen werk. Wel zal het gepredikte Woord daarvoor gebruikt worden. Daaraan verbindt de Heere Zijn zegen om dat te doen.

Wat geweldig is de opdracht voor een dienaar van het Evangelie. 't Gaat om de opening der ogen en de bekering van de harten. Groot is de duisternis door de zonde, de macht van de satan. Daarin zijn niet alleen heidenen gebonden maar ook die in de kerk zitten. We zijn vanuit onszelf niet beter. Zo hoopt Ds. Polinder getuige te zijn in de naam van zijn Zender. Het is geen strelende boodschap allereerst, dat het zo met ons is, maar toch ook weer sprekend van de mogelijkheid. Als onze ogen opengaan, gaan we de onmogelijkheid zien, maar mag ook de mogelijkheid in Christus verkondigd worden. Die boodschap brengt scheiding tussen dood en leven!

Het doel van die opdracht is dat er vergeving der zonden en een erfdeel onder de geheiligden ontvangen wordt. Inhoud en doel horen bij elkaar. Bekering én vergeving der zonden. Hier is ook te denken bij de vergeving waan wat er aan het eind staat: door het geloof in Mij. Alleen in Hem, in Zijn Middelaarsbloed, is er vergeving te verkrijgen. Vergeving wordt ontvangen, geschonken door God om Christus' wil. Zo mag het Woord der verzoening uitgaan tot verloren zondaren. Het is van levensbelang om daar acht op te geven, om het te mogen weten dat de zonden vergeven zijn. Dan blijft er door Gods genade alleen het wonder over.

Een erfdeel onder de geheiligden! Dan staat onze naam in Gods testament. De Heere geeft daar het uitzicht op door

het ware geloof in Christus. Hij wil de prediking daartoe gebruiken. Hij schenkt het aan mensen die het er zo slecht hebben afgebracht, dat hun namen alleen afgeschreven kunnen zijn. Het is Gods welbehagen dat Hij dit waar maakt. Broeder Polinder hoopt dat zijn prediking daartoe zal dienen. Hij bindt het op ieders hart die boodschap niet voor kennisgeving aan te nemen, maar met eigen blindheid, schuld en leegheid uit te gaan tot de Heere, tot wat Hij in Christus welmenend predikt.

Na de prediking, die het evangelie op een dringende wijze bracht, zingen we: "hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort..." De eigenlijke dienst wordt besloten met dankgebed, zingen en de zegen.

Anders?!

Er zijn soms woorden die je bijblijven. Het gaat me om woorden, die in één van de toespraken gebedigd zijn.

Er waren vier toespraken. Allereerst sprak de burgemeester van Genemuiden, J.P.M. Rietkerk namens de burgerlijke overheid. Hij heette Ds. Polinder en zijn vrouw welkom. Hij betuigde zijn instemming met de prediking.

Dan sprak Ds. W. Pieters namens de plaatselijke kerken. Hij sprak de droefheid uit over de verdeeldheid van de kerk. Hij wist anderzijds van de ware eenheid van de Kerk. Hij hoopte dat de arbeid van onze broeder binnen zijn gemeente, zoals van allen binnen de andere kerken, dienen mag tot de uitbreiding van Gods Kerk in de rechte zin van het woord. Hij wenste hem ook toe veel schoonheid te mogen ontdekken in de Persoon van Christus.

Ds. Brons sprak vervolgens namens de classis Zwolle. Hij memoreerde het examen op de classis, de waardering ervoor. Hij wees op de wondere leiding des Heeren in het leven van onze broeder en van de gemeente Genemuiden. Er waren zorgen geweest, waarin de Heere voorzien had.

Aan het eind sprak broeder J. Mateboer namens kerkeraad en gemeente. Hij wees er op hoe belangrijk de dag is, verblijdend voor kerkeraad en gemeente. Wie had het kunnen denken dat we nu zo spoedig een predikant zouden hebben. De Heere alleen komt de eer toe. Hij liet daarom ook zingen Psalm 72:10 en 11 "Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen".

Welke woorden me zijn bijgebleven? Wat de burgemeester van Genemuiden zei: Genemuiden is anders. Mogelijk bedoelde hij te zeggen, dat het in

Genemuiden godsdienstig nog anders is dan in vele andere plaatsen. Er zullen gemiddeld nog meerderen naar de kerk gaan. De Zondag zal bij meerderen nog in ere zijn. In de samenleving zal het wellicht nog uitkomen dat er geleefd moet worden naar Gods geboden. Ik noem zo maar enkele dingen, waarin het anders kan zijn. Het kwam niet precies uit de verf wat de burgemeester bedoelde.

Die woorden zetten me aan het denken. Anders-zijn, dat is belangrijk. Ik hoop, dat broeder Polinder meerderen ontmoet, ook in Genemuiden, die anders geworden zijn in hun leven. Eenvoudige kinderen Gods, die voor dienaren van het Evangelie tot onderwijs zijn. Ik ben er zelf altijd dankbaar voor geweest in de gemeenten, die ik mocht dienen. Wat een voorrecht dat Gods dienaren dat Woord mogen prediken, waardoor mensen die dezelfde afkomst hebben wedergeboren kunnen worden om in en door Christus anders uit te komen in het midden van deze wereld.

't Was een goede zaak dat er door Ds. Polinder en anderen aandacht gegeven werd aan Ds. van Benthem, zijn vrouw en kinderen.

Graag wil ik onze broeder met zijn vrouw, die mij vanuit Barendrecht niet onbekend is, een gezegende tijd in Genemuiden toewensen en de gemeente met hen!

D. Slagboom.

BOEKBESPREKING

Dr. J. van Eck, **God, mens, medemens**. Humanitas in de theologie van Calvijn. Uitgeverij Van Wijnen, Franeker, 259 blz., f 39.50.

Van Eck vraagt in dit boek aandacht voor een onderdeel van de theologie van Calvijn namelijk de "humanitas" (menselijkheid, mens-zijn). Het boek wil een antwoord geven op de vraag welke dingen Calvijn menselijk noemt alsook op de vraag wat het menselijke in het geheel van het denken van Calvijn betekent. De auteur is de ontwikkeling van het denken van Calvijn nagegaan. Hij begint bij het commentaar van Calvijn op Seneca's "De Clementia" (Over de mildheid) uit 1532. Dan worden de verschillende edities van de Institutie onderzocht. Daarnaast zijn ter completering ook andere werken van Calvijn geraadpleegd. De auteur ziet lijnen lopen van de Renaissance (de tijd waarin Calvijn

leefde) naar onze tijd. De mondige mens van de 20e eeuw heeft zich uit de renaissancemens ontwikkeld. De schrijver stelt dat Calvijn ons wat betreft de humanitas veel te zeggen heeft. We geven om u een indruk van dit lezenswaardige boek te geven een citaat van blz. 176: "Calvijn geeft in zijn beeld van de christenmens zoveel mogelijk ruimte aan het "menselijke", aan dat wat de mens eigen is, wat wezenlijk tot het mens-zijn behoort. Daartoe rekent hij de verbondenheid met de medemens, een thema dat al in de Seneca-commentaar van 1532 aan de orde komt, evenals de menselijke gevoelens, en tenslotte het genieten. Deze dingen zijn wezenlijk voor het menselijk bestaan, maar pas in het leven van de christen komen ze tot hun eigenlijke bestemming. De wijze waarop Calvijn over gevoelens spreekt vertoont een vast patroon. Enerzijds komt hij ervoor op tegenover de stoïcijnen die de volledige beheersing van het gevoel nastreven. Pijn en verdriet zijn realiteiten. Zij worden gevoeld en moeten geuit worden. Maar men mag zich niet door zijn gevoelens mee laten slepen. Er is matiging nodig. Tenslotte geeft de gelovige zich over aan Gods wil, wat voor Calvijn iets anders is dan de stoïcijnse berusting in het onvermijdelijke."

Tenslotte een citaat van blz. 236: "Humanitas geldt ook voor de wijze waarop de overheid haar taak uitoefent. Al te grote toegevendheid kan leiden tot een toestand waarin samenleven onmogelijk wordt. Zo'n toegevendheid lijkt heel menselijk, maar zij leidt tot een onmenselijke toestand. Anderzijds moet men zelfs bij het straffen medemenselijkheid in acht nemen. Men straft een medemens. Hetzelfde geldt ten opzichte van de vijand in oorlogstijd. De verbondenheid van het menselijk geslacht is voor Calvijn wereldwijd. Zij strekt zich uit tot alle volkeren, ook die buiten de christelijke wereld. Reden voor hem om kritiek te oefenen op de onmenselijke wijze waarop men zich tegenover moslims gedroeg."

"Naar school" eindredactie dr. J. Stolk, uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden, 152 blz., f 24,50. Dit boek is het vierde uit de tiendelige serie "Christelijke opvoeding". Het bevat zes hoofdstukken:

1. De kleuter in ontwikkeling.
2. Naar school.
3. Aandacht voor de kleuter in het gezin.

4. "Kinderen van de gemeente".
5. De kleuter op school.
6. Gezondheid en ziekte in het leven van het kind.

Het gaat in deze hoofdstukken over het kind van 4 tot 6 jaar. In het voorwoord wordt gevraagd aan de lezers wensen, kritiek en waardering over te brengen aan de redactie. Dit zal dan zoveel mogelijk verwerkt worden in de komende delen. Een enkele opmerking. Het viel mij bij het doorlezen op dat drie regels op blz. 90 een letterlijke herhaling vormen van deze regels op blz. 89. Op blz. 60 lezen wij over de school als planthof het volgende: "Die eerste schooldag is, als de Heere het geeft, het begin van een verblijf van acht jaren op dezelfde school. Een school die, als het goed is, naar Christus verwijst, Die de Weg, de Waarheid en het Leven is, ook voor kinderen. Hij heeft het gezegd: "Wie mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden." Hier had onzes inziens meer gezegd kunnen en moeten worden. Had hier niet minstens gesproken moeten worden van de twee wegen waar Gods Woord van spreekt? Bovenstaande opmerkingen nemen niet weg dat het boek veel praktische en waardevolle zaken bevat die van betekenis zijn voor de opvoeding van kinderen van 4-6 jaar.

Dr. G.A. Wumkes, **Het Friese Reveil in portretten**, uitgeverij de Groot Goudriaan- Kampen, 224 blz., f.55,-. De auteur die leefde van 1869-1954 heeft zich ingezet voor de Friese taal. Hij heeft de Bijbel in het Fries vertaald en preekte ook in het Fries. Het boek is uit het Fries vertaald door A.P. Bijl, met medewerking van ds. A.D. Wumkes, zoon van de auteur. In 1904 promoveerde de auteur op een dissertatie getiteld: "De Gereformeerde Kerk in de Ommelanden tussen Eems en Lauwers (1595-1796). Een jaar later verscheen een volksuitgave van deze dissertatie. In Sneek kwam het nu voor ons liggende boek tot stand. Het Reveil in Friesland wordt getekend in korte biografieën. Een verschil tussen het Friese en het Hollandse Reveil is dat het Friese Reveil een volksbeweging was en het Hollandse Reveil meer een zaak van de aristocraten. Het Friese Reveil heeft invloed gehad op kerk, school en maatschappij. Een portret uit het oorspronkelijke boek is niet opgenomen: de schets over Gaert de Boer, omdat die naar het oordeel van ds. A.D. Wumkes daarvoor niet in aanmerking kwam. Enkele schetsen wil-

len wij u noemen. We denken aan de predikanten J.J. Knap en J.W. Felix. Ook de vertaler van de preken van J.C. Philpot, de evangelist Japik Nieuwland komt in dit boek voor. Een register van persoonsnamen achterin vergemakkelijkt het gebruik van het boek. Kortom een waardevol boek. Het geeft een goed inzicht in het godsdienstige leven van de 19e eeuw in Friesland.

Piet Prins, **In nacht en stormgedruis**, 159 blz., f 16,75, Uitgeverij De Vuurbaak Barneveld. Voor ons ligt de dertiende druk. Het is een lezenswaardig boek van een bekende auteur bestemd

voor de jeugd vanaf 10 jaar. Op deze wijze kunnen de jongens en meisjes kennis nemen van wat er gebeurde tijdens de Tweede Wereldoorlog in ons vaderland onder de duitse bezetting.

Bij Uitgeverij De Vuurbaak Barneveld verscheen een leuk jeugdboek in de serie 'Chris en Jorieke' getiteld "**Brandalarm in de nacht**" van de hand van Bert Wiersema. In werkelijkheid zal het wel nooit zo gebeuren, maar toch zal de jeugd dit spannende boek wel weten te waarderen. Het is deel 6 in de serie, telt 111 pag. en kost f 15,75.

Laat uw naaste niet aan z'n lot over!

Dit geldt niet alleen onze verre naaste; ook in ons land is grote nood. Duizenden thuislozen, drugs- en alcoholverslaafden leiden een mensonaardig bestaan. Stichting Ontmoeting is een reformatorische instelling, die deze naasten opvangt en begeleidt overeenkomstig Gods Woord. Wilt u ons helpen?

Stichting
Ontmoeting

Reformatorische
stichting voor hulp
aan thuislozen

Geef u op als donateur à f 15 of als jeugd-donateur à f 10 per jaar. Ook giften zijn hartelijk welkom:
Postbus 2600356 of ABN-Amro Bank
55.82.34.550 t.n.v. Stichting Ontmoeting te Rhenen.

Steun ons werk onder de thuislozen

Administratie en dienstencentrum:
's-Gravendijkwal 95, Postbus 25110,
3001 HC Rotterdam. Tel. 010 - 4257677

Bestuur: A.D. Aarnoudse, ds. A. Baars, ds. J.C. de Groot,
J.W. Hendriksen, ing. J. Koetsier, K. de Korver,
ds. C.J. Meeuse, ds. L.W. v.d. Meij, W. van Oostende,
ds. A. J. Schalkoort, A.K. v.d. Staaij,
mr. A. van Stuijvenberg, ds. W. van Vlastuin.

**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg. Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.

KRAAMZORG

**GEZINSZORG
BKG**

De Stichting Bureau Kraam- en Gezinshulp bemiddelt tussen hulpaanvragers en zelfstandige gediplomeerde verzorgenden.

Voor uw hulpaanvraag en/of inlichtingen kunt u bellen:

08385-27799

Voor kraamhulp graag tijdig bellen!

VOOR BIJBELS
IN STATENVERTALING

**Zakbijbels
met zilveren
slot**

oooooooooooooooo

Een heel bijzonder geschenk voor bijzondere gelegenheden. Aan deze zakbijbels met zilveren sloten is maximale zorg besteed. Formaat 8,6 x 12,4 cm. Met Psalmen, Catechismus en Formulieren.

D2-21z	in zwartlereden band	f 346,50
D4-21z	idem, met duimgrepen	f 379,50
D2-21az	in antiek-bruine lederen band	f 415,00
D4-21az	idem, met duimgrepen	f 450,00

Wij hebben nog veel meer mogelijkheden van uitvoering, ook in groter formaat Bijbels. Op aanvraag sturen wij graag onze speciale catalogus "GBS-Bijbels in fraaie uitvoering". Zakbijbels met gouden slot vanaf f 732,50

In de boekhandel verkrijgbaar en in onze bijbeldepots. Een uitgebreide folder wordt u op verzoek toegezonden. Bestellingen zonder postzegel naar:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING

Antwoordnr. 2809, 4140 WB Leerdam, tel. 03451-10155